

GRAFIKAI SZEMLE

HAVI FOLYÓIRAT A GRAFIKAI IPARÁGAK SZÁMÁRA

Könyvnyomdák Budapesten.

- I. kerület (Vár).
- M. kir. Államnyomda**
Nándor-tér 1.
- M. kir. tud. Egyetemi ny.**
Iskola-tér 3.
- II. kerület (Viziváros).
- Ádám Herman**
Krisztina-körút 85.
- Bagó M. és Fia**
Ponty-utca 4.
- Goldberger Ignác**
Fő-utca 23.
- Heisler János**
Várkert-rakpart 1.
- Keller Dániel**
Attila-utca 63.
- Müller K. (Münster K.)**
Albrecht-út 3—5.
- Wesselényi Géza**
Zsigmond-utca 11.
- III. kerület (Ó-Buda).
- Bartalits Imre**
Remete-hegy.
- Bichler I.**
Kiskorona-utca 15.
- Wimmer Márton**
Szerfőző-utca 10.
- IV. kerület (Belváros).
- Barcza József**
Váci-utca 66.
- Belvárosi könyvnyomda**
Váci-utca 79.
- Buschmann Ferenc**
Koronaherceg-utca 8.
- Franklin-Társulat magy. irod. int. és könyvny.**
Egyetem-utca 4.
- Goszler Gyula**
Aranykéz-utca 1.
- Hunyadi Mátyás, irod. és könyvnyomda-intézet**
Zöldfa-utca 43.
- Langer Ede és Fia**
Zsibárus-utca 1.
- M. kir. posta- és távirde- igazgatóság könyvny.**
Főposta-épület.
- Mercur kő- és könyvny.**
Királyi Pál-utca 9.
- Nagy Sándor**
Papnövelde-utca 8.
- Id. Poldini Ede és Társa**
Irányi-utca 1.
- Róth József**
Ujvilág-utca 6.
- Singer Lipót**
Károly-körút 24.
- Sűz Dávid**
Fővám-tér 5.
- Székesfővárosi házi ny.**
Központi városház.
- Ullmann József**
Régi posta-utca 4.
- Várnai Fülöp**
Régi posta-utca 3.
- Werböczy könyvny. r.-t.**
Vármege-utca 11—13.
- Wodianer F. és Fiai**
Sarkantyús-utca 3.
- V. kerület (Lipótváros).
- Bendiner A.**
Arany János-utca 18.
- Berkovits János**
Hold-utca 27.
- Budapesti helyi érdekű vasut nyomdája**
Lipót-körút 22.
- Czettel és Deutsch**
Bálvány-utca 12.
- Hamburger és Birkholz**
Csáky-utca 13.
- Hungária-könyvnyomda és kiadó-üzlet**
Váci-körút 34.
- Kálmán M. és Társa**
Vadász-utca 32.
- Kanitz C. és Fiai**
Vadász-utca 26.
- Károlyi György**
Kálmán-utca 5.
- Kellner és Mohrlüder**
Csáky-utca 9.
- Kertész József**
Mária Valéria-utca 11.
- Kollmann Fülöp**
Arany János-utca 34.
- Krausz S. és T.**
Zoltán-utca 11.
- Légrády Testvérek**
Váci-körút 78.
- Lengyel Lipót**
Vadász-utca 35/a.
- Lőw Ede**
Váci-körút 80.
- Márkus Samu**
Báthory-utca 20.
- Magy. kir. postatakarék-pénztár nyomdája**
Széchenyi-utca 2.
- Pallas, irod. és nyomdai részvénytársaság**
Kálmán-utca 2.
- Pesti Könyvnyomda-Részvénytársaság**
Hold-utca 7.
- Pesti Lloyd-társulat Könyvnyomdája**
Dorottya-utca 14.
- Pollák Elkán**
Nagykorona-utca 21.
- Pollák M. Miksa**
Akadémia-utca 15.
- Preszburg Frigyes**
Arany János-utca 14.
- Schlesinger és Kállai**
Bálvány-utca 18.
- Thália-nyomda**
Csáky-utca 2/b.
- VI. ker. (Terézváros).
- Beer E. és Társa** (ezelőtt Kosmos)
Aradi-utca 8.
- Brózsza Ottó**
Váci-körút 17.
- Ehrstein Mór**
Laudon-utca 4.
- Engel S. Zsigmond**
Vörösmarty-utca 56.
- Európa, irod. és nyomdai részv.-társaság**
Ó-utca 12.
- Fővárosi nyomda-, vonalozó- s könyvkötő-r.-t.**
Podmaniczky-utca 39.
- Fried és Krakauer**
Dalszínház-utca 10.
- Friedmann Á.**
Oyár-utca 54.
- Fuchs Samu és Társa**
Podmaniczky-utca 27.
- Gelléri és Székely**
Podmaniczky-utca 47.
- Gergely Miksa**
Lázár-utca 2.
- Glückselig M.**
Hunyady-tér 7.
- Goldschmidt Lipót**
Révay-utca 6.
- Gross és Grünhut**
Oyár-utca 32.
- Herrman Ignác**
Szerecsen-utca 20.
- Hornvánszky Viktor**
cs. és kir. udv. könyvny.
Aradi-utca 14.
- Hunnia könyvnyomda**
Teréz-körút 3.
- Kassino Jakab**
Király-utca 26.
- Kaufmann József**
Vörösmarty-utca 52.
- Klauber Ignác**
Új-utca 6.
- Korvin Testvérek**
Révay-utca 14.
- Kunoss Vilmos és Fia**
Teréz-körút 38.
- Löbl Dávid és Fia**
Andrássy-út 19. és Nagymező-utca 26.
- Luszt Sándor**
Oyár-utca 50.
- Minerva kő- és könyvnyomda** (tul. Oansi Zs.)
Szerecsen-utca 7/9.
- M. kir. államvasutak menetjegy-nyomdája**
Csengery-utca 33.
- Markovits és Garai**
Lázár-utca 13.
- Muskát és Friedmann**
Teréz-körút 27.
- Neumayer Ede**
Proféta-utca 7.
- Orsz. központi községi nyomda-részvénytárs.**
Váci-körút 61.
- Pollacsek Mór**
Dávid-utca 5.
- Posner K. Lajos és Fia**
Csengery-utca 31.
- Quittner József**
Váci-körút 16.
- Radó Izor**
Váci-körút 1.
- Rigler József Ede r.-t.**
Rózsa-utca 55.
- Schmelcz és Schillinger**
Csengery-utca 51.
- Schmidl Sándor**
Szerecsen-utca 6.
- Spinner Illés**
Dessewffy-utca 43.
- Wellesz és Krammer**
Uj-utca 37.
- VII. (Erzsébetváros).
- Árpád kő- és könyvny.** (Klein és Kronstein)
Valero-utca 9.
- Athenaeum, irodalmi és nyomdai részv.-társ.**
Kerepesi-út 54.
- Bárd J.**
Miksa-utca 17.
- Deutsch József**
Károly-körút 7.
- Elek Lipót**
Kertész-utca 37.
- Galitzenstein H.**
Dohány-utca 68.
- Garai Mór**
Károly-körút 3.
- Goldfaden Márk**
Kerepesi-út 36.
- Gonda és Társa**
Akácfa-utca 50.
- Hedvig S.**
Dohány-utca 12.
- Kellner Gerson**
Csányi-utca 13.
- Löbl Mór**
Király-utca 27.
- Löblovitz Zsigmond**
Csömöri-út 54.
- Nagel István**
Vörösmarty-utca 17.
- Neuwald Illés** (tul. Berger Ármán)
Dohány-utca 44.
- Pannonia-nyomda**
Rombach-utca 8.
- Propper Leó**
Erzsébet-körút 35.
- Reich Ármán**
Dohány-utca 84.
- Roth és Krausz**
Kertész-utca 23.
- Rubin J.**
Király-utca 13.
- Spatz Henrik**
Dob-utca 55.
- Spitzer Márk**
Klauzál-utca 31.
- Stern Péter**
Kazinczy-utca 35.
- Vasvári és Társa**
Csömöri-út 13.
- Wendt-féle könyvnyomda stb.**
Károly-körút 19.
- Zeisler M.**
István-tér 17.
- VIII. ker. (Józsefváros).
- Anglo-nyomda**
Baross-utca 47.
- Budapesti Hírlap nyomd.**
Rökk Szilárd-utca 4.
- Csapó N.**
Baross-utca.
- Özv. Fried Ignáczné**
József-utca 14.
- Fritz Ármán**
József-körút 9.
- Hell I. Ede**
Luther-utca 4.
- Klein Vilmos**
Kerepesi-út 73.
- Kohn Simon**
József-körút 5.
- Kossuth Lajos-nyomda** (tul. Laiter Jakab és Holländer József)
Ujvárszék 5.
- Révai és Salamon**
Üllői-út 18.
- Rózsa Kálmán és neje**
Szentkirályi utca 30.
- Schulcz Adolf**
Baross-utca 81.
- Stephaneum** (a Szt. István Társulat nyomdája)
Szentkirályi-utca 28a.
- Szent Anna-nyomda**
Baross-utca 66—68.
- Szent Gellért-nyomda** (Valter E.)
Mária-utca 42.
- Szent László-nyomda**
Rökk Szilárd-utca 28.
- Színházi Lapok nyomd.**
Rökk Szilárd-utca.
- Weissenberg Ármán**
József-körút 16.
- IX. ker. (Ferencváros).
- Engelmann Mór**
Vámház-körút 15.
- Műszaki irodalmi és nyomdai vállalat** (Feldmann Mór)
Soroksári-utca 5.
- Pátria-nyomda részvény-társaság**
Üllői-út 25.
- X. kerület (Kőbánya).
- Első kőbányai könyvny.**
Jászberényi-út 1.
- Lőrincz F.**
Maglód-út (Oyújtó-fogház).
- Merendiák Károly**
Liget-tér 4.

Könyvnyomdák a vidéken.

- Abauj-Szántó**
Baksy Barna.
- Abauj-Szepsi**
Tóth István.
- Abrudbánya**
Róth Ferencz.
- Ada**
Berger L.
- Alsó-Kubin**
Trnkóczy József.
- Alsó-Lendva**
Balkányi Erniő.
- Apatin**
Gasz Mátyás.
Szavadill József.
- Arad**
Aradi nyomda-részvénytársaság.
Bloch H.
Első aradi amerikai gyorsajti-nyomda (tul.: Kepich Zsigmond).
Gör. kel. egyházmegyei nyomda.
Gyulai István.
Muskát Miksa.
Tribuna Poporului r.-t. nyomdája.
Réthy Lipót és Fia.
- Aranyos-Maróth**
»Dóczy«-nyomda (tulajd.: Némédi László).
- Aszód**
Magyar kir. javító-intézet nyomdája.
- Bács-Kula**
Berkovits Márk.
- Bács-Topolya**
Wilheim Miksa.
- Baja**
Kazal J.
Kollár Antal.
Nánay Lajos.
Rajkovicz Károly.
- Balassa-Gyarmat**
Balassagyarmati könyvnyomda r. t.
Halyák István.
Pozsonyi Gábor.
Tokay Lajos.
- Balászfalva**
Ör. kath. püspöki nyomda.
- Bánffy-Hunyad**
Ábrahám Mór.
- Barcs**
Skríbanek N.
- Bártfa**
Blayer M.
- Békés**
Báró Drechsel Géza.
- Békés-Csaba**
Corvina-ny. (Szhelszky József).
Lepage Lajos.
Povázsay testvérek.
- Belényes**
Süssmann Lázár.
- Beregszász**
Haladás-könyvnyomda (tul.: Juhász Piroska).
Engel Jenő.
- Beszterce**
Botschar Tivadar.
Csallner Károly.
- Besztercebánya**
Machold F.
Sonnenfeld Mór.
- Bicske**
Lederer Hermann.
- Bonyhád**
Raubitschek Izor.
- Brassó**
Brassói Lapok nyomdája (tulajd.: Orünfeld R.).
Ciurcu és társa.
Gábhony és Társa.
Oött János Fia.
Herz és Társa.
Muresianu Aurél.
- Breznóbánya**
Kreiser J.
- Budafok** (Promontor)
Leopold és Frank.
- Buziás**
U Imann F.
- Csákova**
Chudy Testvérek.
- Csáktornya**
Fischel Fülöp.
- Csikszereda**
Györgyjakab Márton
utóda: Dreznánd Viktor.
Szvoboda József.
- Csongrád**
Tiszavidék nyomdája (tulajd.: Silber Jánosné).
Weisz Márk.
- Csorna**
Kokas és Neumann.
- Csurgó**
Vágó Gyula.
- Czegléd**
Nagy Elek
Sebők Béla.
- Debreczen**
Csokonai nyomda- és kiadó-részvénytársaság.
Hoffmann és Kronovitz.
Kurucz Béla.
Kutasi Imre.
László Albert.
Pongrácz Géza.
Városi nyomda.
- Deés**
Demeter és Kiss.
Goldstein Jakab.
- Detta**
Heldenwanger és Ulmann.
- Déva**
Hirsch Adolf.
Kroll Gyula.
- Devecser**
Rosenberg Zsigmond.
- Dicső-Szent-Márton**
Hirsch Mór.
- Ditrő**
Ditrő és Szárhegy községek nyomdája.
- Dombóvár**
Dombóvári könyvnyomda (tulajd.: Bruck Sandor).
- Dunaföldvár**
Somló Manó.
- Duna-Szerdahely**
Adler Netti.
Goldstein Józsuá.
- Eger**
Baross-nyomda (tulajd.: Paunz S.).
Egri könyvny. részv.-társ.
Érseki lyceumi nyomda.
Lőw Sámuel.
- Enying**
Pöfitzer Jenő.
- Eperjes**
Kösch Árpád.
Pannonia-nyomda (tulajdonos: Kahn Mór).
- Érsekújvár**
Kohn Samu.
Winter Zsigmond.
- Ér-Mihályfalva**
Beck Adolf.
- Erzsébetfalva**
Mártonfi L.
- Erzsébetváros**
Kotzauer D.
- Esztergom**
Buzárovits Gusztáv.
»Hunnia«-könyvnyomda (tul.: Gerenday József).
Laiszky János.
Tábor Adolf.
- Fehértemplom**
Kuhn Péter.
Wunder J.
- Felső-Eőr**
Schodisch Lajos.
- Felső-Vissó**
Schiffmann H.
- Fertő-Nezsider**
Horváth B.
- Fiume**
Battara P.
Chiuzre & Co.
Jerouscheg G.
Mohovich Emidio
Unio könyvnyomdai müintézet (tulajdonos: Hegyi Jenő).
- Fogaras**
Thierfeld Lipót.
- Galánta**
Első galánthai könyvny. (tul.: Neufeld Samu).
- Galgócz**
Szold Jakab.
Sternér Adolf.
- Gyergyó-Szent-Miklós**
Létz János és Társa.
- Gyoma**
Kner Izidor.
- Gyöngyös**
Herzog Á. E.
Kovács és társa.
Sima Dávid.
- Gyöngk**
Engel József.
- Győr**
Fischer István és F. utóda
Nitsmann József.
Gróf Gyula.
Győregyházmegyei könyvnyomda.
Pannonia-könyvnyomda (tul.: Szávay és Raab).
Surányi János.
- Győr-Sziget**
Gross G. és társa.
- Gyula**
Corvina-nyomda.
Dobay János.
- Gyulafehérvár**
Püspöki lyc. nyomda (bérli: Papp György).
Voltz B.
- Hajdú-Böszörmény**
Szabó Ferenczné.
- Hajdú-Dorog**
Orünfeld Mózés
- Hajdú-Nánás**
Bartha Imre.
- Hajdú-Szoboszló**
Plón Gyula.
- Hala**
Práger Ferencz.
- Hátság**
Ideál-könyvnyomda.
- Hatvan**
Hoffmann M. L.
- Hódmező-Vásárhely**
Dura J.
Hódmezővásárhelyi nyomda és kiadó r.-t.
Lévai Fülöp.
Vásárhely és Vidéke nyomdája.
- Homonna**
Waller H. és Társa.
- Huszt**
Mermelstein Fülöp.
- Iglő**
Schmidt József.
Tátra-könyvnyomda (tul.: Stein Ignác).
- Ipolság**
Neumann Jakab.
- Jászberény**
Brünauer Adolf és Társa.
Kaczvinszky Zoltán.
Kalocsa és Kubiczka.
- Kalocsa**
Jurcsó Antal.
Werner Ferencz.
- Kaposvár**
Gerő Zsigmond.
Hagelmann Károly.
Özv. Jancsóvicz Gyuláné.
Kéthelyi Miksa.
- Kapuvár**
Buxbaum József.
- Karánsebes**
Karánsebesi gör. kel. rom. egyházmegye nyomdája.
Fleissig Lipót.
- Karczag**
Szódi S.
- Kassa**
Breitner Soma.
Koczányi Béla.
László Béla.
Rosa Viktor.
Vitéz Adolf.
Werfer Károly.
- Kecskemét**
Első Kecskeméti Hirlapkiadó és Nyomda-Részvénytársaság.
Steiner Mihály.
Sziládi László.
Tóth László (tulajd.: Fekete Mihály).
- Késmárk**
D. Altmann Dávid.
Sauter Pál.
- Keszthely**
Farkas János.
Nádai Ignác.
Sujánszky József.
- Kézdi-Vásárhely**
Ifj. Jancsó Mózés.
- Király-Helmecz**
Klein József.
- Kisbér**
Haftl Kálmán.
- Kis-Czell**
Menyhárt Julia.
- Kis-Jenő**
Gallovics Jenő.
- Kis-Kőrös**
Kalisch Ignác.
- Kis-Kún-Félegyháza**
Feuer Illés.
Vesszősi József.
- Kis-Marton**
Dick Ede.
- Kis-Pest**
Fischhof Henrik.
- Kisújszállás**
Szekeres József.
- Kis-Várda**
Berger Ignác.
Ifj. Klein Gyula.
- Kolozsvár**
Boskovics József.
Ellenzék nyomdája. (tul.: Magyary Mihály).
Gámán János örököse.
Gombos Ferencz.
Magyar Polgár nyomdája. (tul.: Ajtay K. Albert).
Polecz Albert.
Stief Jenő és Társa.
Zobátz Ferencz.
- Komárom**
Freisinger Mór.
Hacker Richárd.
Rónai Frigyes.
Schönwald Tivadar.
Spitzer Sándor.
Szénássy János.
- Körmend**
Körmendi könyvnyomda-részvénytársaság.
- Körmöcbánya**
Joerges A. özv. és Fia.
Paxner és Biron.
- Kőszeg**
Feigl Frigyes és Gyula.
- Kún-Szent-Márton**
Csanády József.
- Kún-Szent-Miklós**
Özv. Bors Károlyné.
- Léva**
Dukesz Lipót.
Nyitrai és Társa.
- Lippa**
Máhr Emil.
Zách József.
- Liptó-Szent-Miklós**
Steier Izidor.
- Lőcse**
Reisz Tivadar József.
- Losoncz**
Kármán-könyvnyomda.
Losonczy Sándor.
Roth Simon.
- Lugos**
Traunfellner Károly.
Virányi János.
Weisz és Sziklai.
- Magyar-Óvár**
Czéli Lajos.
- Makó**
Gaál László.
Neumann József.
- Malaczká**
Wiesner Alfréd.
- Marczall**
Mizsúr Ádám.
- Maros-Ludas**
Glück József.
- Máramaros-Sziget**
Blumenfeld és Dávid
Mayer és Berger.
Részvénytársaság.
Wider Mendel Fia.
- Margitta**
Hungária könyvnyomda (tul.: Pollák Lajos).
- Maros-Vásárhely**
Adi Árpád.
Ev. ref. collegium-nyomda (tul. Benkő László).
Grün Vilmos.
- Mátészalka**
Weisz Zsigmond.
- Medgyes**
Reissenberg G. A.
- Mezőkövesd**
Balázs Ferencz.
- Mezőtúr**
Dolesch és Braun.
Gyikó Károly.
- Miava**
?
- Mindszent**
Weisz Ignác.
- Miskolcz**
Forster, Klein és Ludvig.
Stamberger Bernát.
Szelényi és Társa.
- Módos**
Lustein Márkus.
- Mohács**
Bland János.
Rosenthal Márk.
- Monor**
Süveges József.
- Moór**
?
- Mosony**
Orünfeld Ignác.
- Munkács**
Orünstein Mór.
Kohn és Klein.
Kroó Hugó.
- Mura-Szombat**
Ujházi Miksa.
- Nagy-Atád**
Grünberger Antal.
- Nagy-Bánya**
Moár Mihály.

GRAFIKAI SZEMLE

HAVI FOLYÓIRAT A GRAFIKAI IPARÁGAK SZÁMÁRA

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓ-
HIVATAL
Budapest, V., Hold-utca 7.

A KÖNYVNYOMDÁSZOK SZAKKÖRÉNEK
HIVATALOS KÖZLÖNYE

ELŐFIZETÉSI ÁR
Egész évre 4 kor., fél évre 2 kor.
Egyes szám ára 40 fillér.

HIVATALOS RÉSZ.

A Könyvnyomdászok Szakköre **1901. május 22-én**, szerdán este 1/8 órakor, a körhelyiségben (VIII., Kerepesi-út 30. sz.)

RENDKIVÜLI KÖZGYŰLÉST

tart. melynek tárgyát a leköszönés által megüresedett *alelnöki* és a szavazategyenlőség által eldöntetlenül maradt *titkári állás betöltése* képezi.

Erre a kör tagjait tisztelettel meghívja

Budapest, 1901. május 8-án

A választmány.

A fővárosi tanoncziskolák újjászervezése.

Míg mi azon tündöttünk, hogy mi lesz a régóta sürgetett szakiskolánkkal s abban az aggodalomban éltünk, hogy vajjon ez nem került-e le teljesen a napirendről, addig a székes főváros közoktatási ügyosztálya buzgón fáradozott azon, hogy az általános iparostanoncz-iskolákat szakirányú iskolákká szervezze át.

A múlt hó végével ugyanis Faller Ferenc tanácsos, a közoktatási ügyosztály vezetője, előterjesztést tett a tanácshoz, hogy a létező ipariskolákat szakirányú iskolákká változtassák át.

Az előterjesztés szerint Budapest területe iparoktatási tekintetben négy részre lesz osztandó, t. i. az I—III. kerületek képeznék az I-sőt, Kőbánya a II-dikat, Rákos és Zugló a III-dikat és a IV—IX. kerületek a IV-diket.

Az első három iskolai kerületben csak egyes iparágakra nézve lesz szakirányú iskola, a többiek az eddigi rendszer szerint fognak tanulni. A fő iskolai kerületet a IV—IX. kerületek fogják képezni.

A IV—IX. kerületekben a szakbeli vagy rokon-

szakbeli tanonczok csoportosítva lesznek szakirányú iskolákba.

Igy a sokszorosító-ipari tanonczok gyűjtő-czímén együvé csoportosítatnak a betűszedő-, gépmester-, tömöntő-, betűöntő-, könyomdász-, fametsző-, kőrajzoló-, vésnök-, réznyomó-, térkép-rajzoló-, vonalozó, hangjegymetsző-, könyvkötő- és fényképész-tanonczok.

Iskolahelyiségül a VI. ker. érsek-utczai iskola van számukra kijelölve, a hol két előkészítő és hat-hat I., II. és III. osztályra, vagyis összesen húsz osztályra lesznek felosztva iparágankint.

A szakonkénti csoportosítás még ez év őszén, az 1901/2. iskolai év kezdetével lesz eszkezlendő, de egyelőre egy évig csak a jelenlegi tanterv szerint, csupán arra lesz gond fordítandó, hogy az iparágat különösebben érdeklő tantárgyak tüzetesebben tárgyalassanak és az iparágak speciális technológiája is hozzávönendő. A szakszerű szervezést az 1902/3. iskolaévre tervezik.

Az elméleti oktatást a hét két köznapjára tesszik délután 4 órától esti 7 óráig; azonban a tanonczok két részre lesznek osztva, vagyis az egyik rész hétfőn és szerdán, a másik rész kedden és pénteken jár iskolába. A rajzoktatás ezután is vasárnap délelőtt történik.

Midőn ez ipariskolai reformot örömmel regisztráljuk, nem mulaszthatjuk el, hogy a székes főváros közoktatási ügyosztályának vezetőjét, Faller Ferenc tanácsos urat a bátor és ügybuzgó kezdeményezésért őszintén üdvözöljük és köszönetünket nyilvánítsuk azért, hogy ezáltal egy régi óhajunkat tevékenysége révén megvalósítva látjuk.

Igaz, hogy némi észrevételeink vannak az előterjesztésben foglalt tervezetre. Körünk elnöksége már tudatta is ezeket a tanácsos úrral s remélhetőleg ez észrevételeket figyelmére is fogja méltatni.

Első észrevételünk az, hogy a szakszerű oktatás már az idén kezdessék meg azoknál az

iparágaknál, melyeknek szakszerű tanterve a kellő időben elkészíthető. Mivel pedig nekünk már a betűszedő- és nyomótanoncok számára kész tervezetünk van, így még az idén meg lehetne kezdenünk a szakszerű oktatást.

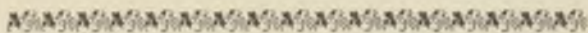
Másodszor azt az óhajunkat fejeztük ki a tanácsos úrnak, hogy a szakiskolába járás a IV—IX. kerületeken kívül levő tanoncoknak is engedessék meg, ha ők odajárni kívánnak és ne köteleztessenek a másik iskolai kerületben lévő általános jellegű ipariskolába menni.

Harmadszor azt óhajtjuk, hogy a szakmabeli technológiát megfelelő képességű szakemberek tanítsák és ezek miatt ne 4 órától 7 óráig, hanem 5 órától 8 óráig tartassanak a tanítási órák, mivel szakmabeli elfoglaltságuk következtében már a délutáni órákban alig vállalkozhatnának a szakoktatásra a szakemberek.

Aggályaink vannak ugyan arra nézve is, hogy az összes tanoncok egy iskolába lesznek csoportosítva, mert így némelyeknek nagyon messze kell járniuk az iskolába és jobbnak tartottuk volna, ha a nagyobb számú tanoncok, mint például a betűszedők, két helyre helyeztetek volna el, de ha egyéb más érdekek azt úgy kívánják, egyelőre ebbe az intézkedésbe kényeszerűségből belenyugszunk.

A fődolog most már az, hogy az illetékes tényezők az ügyet mielőbb elintézzék, hogy végre valahára már életbeléptethető legyen a szakoktatás, melyet már hét év óta szakadatlanul sürgetünk és melynek életbeléptetése már valóban égető szükségét fog pótolni.

Grócz Ernő.

Akczidensz-munkák vázlatainak kicserélése.

A kiválóbb alkotású tipografiai munkáknak csere útján való forgalomba hozatala nem új eszme. Évekkel ezelőtt, 1881-ben megalapították Angliában a nemzetközi mintacsere-t, mely időközi megjelenésekor extázisba hozta a művészeti fejlődést szívükön hordozó szakársakat, oly gyönyörű látnivalókat nyújtott annak minden egyes lapja. Részt vettek ebben a cserében angol és amerikai akczidensz-szedőkön kívül leginkább Németország első szedőtekintélyei. Ámde a németek csakhamar lerázták az angol vezetést és 1888-ban ők maguk alapítottak mintacsere-t s ettől az időtől fogva visszamaradt az angol vállalat, míg nem öt-hat esztendővel ezelőtt teljesen megszűnt. A német mintacsere azonban ma is fennáll.

Tény, hogy a dolgozatoknak illetően való kicserélése és forgalomba hozatala nagy mértékben hozzájárult különösen a német tipografiának mai magas színvonalára emelkedéséhez.

E tagadhatlan siker aztán arra bírta a némethoni akczidensz-szedők korifeusait, hogy nemcsak teljesen kidolgozott szedés-minták kölcsönös kicserélésére birják szaktársaikat, hanem vázlatos munkákkal is kezdték a cseréletést.

Eddigél azonban csak szórványosan történtek ez iránt lépések a nálunk is még jó emlékezetben élő, most Berlinben tartózkodó *Kulbe* részéről, fáradozott ez ügyben *Watzulik* honfitársunk is, ki jelenleg a szászországi Altenburghban működik. Legnagyobb buzgóságot fejt ki azonban a vázlatoknak kölcsönös forgalomba hozása ügyében *Grosse Pál* némethoni szaktársunk, ki rendszeres cserét akar életbeléptetni. A német szaklapokban időnkint felszólal eszméje érdekében és benünket is fölkért, hogy törekvését istápoljuk.

Elismerve eszméjének életrevalóságát, mi a következőkben ismertetjük *Grosse* szaktárs személyes nézeteit a dologról.

Egyik cikkének bevezetésében *Grosse* szaktárs megérősíti azt a különben nálunk is sajnos tapasztalt tényt, hogy daczára annak, mikép újabban már széltiben alakulnak oly körök, melyek az intenzivebb szakművelődést tüzik ki célul, mégis azt látjuk, hogy e köröket eleinte ugyan szépen látogatják a tagok, azonban e lelkesedés csakhamar lelohad és inkább szalmatűznek bizonyul, a kevés számban visszamaradt komolyabb és kitartóbb elemek nagy sajnálkozására.

Én — mondja *Grosse* — mint a praxis embere törekedtem e visszás állapot megismerésére s úgy találtam, hogy bizonyos rendszerek pusztá bemagolásával vagy akármely motivumok száraz utánrajzolásával mitsem érünk el, az *önálló* alapon nyugvó alkotásnak kell itt érvényesülni; ha ennek tért engedünk, a szedő is nagyobb kedvvel, mondjuk lelkesültséggel fog dolgozni. Véleményem szerint tehát első sorban az egyéni izlést kell nemesbitenünk.

Manapság a szó szoros értelmében vett akczidensz-szedőtől valóban nagy és nem könnyen megoldható feladatok megoldását kívánják, melyeknek csakis fáradságos igyekezettel tudnak megfelelni. De az elért eredmények aztán bőségesen kárpótolnak, mert azok által tényezőivé válnak és részesévé lesznek a modern szép-művelődési életnek.

Ily úton-módon gondolja *Grosse* szaktársunk elérhetőnek, hogy alkalmas erőket nyerhessünk Gutenberg apánk nagy művészetének továbbfejlesztésére. Láthatni, hogy őt erős ideális gondolkodás mozgatja, mely képes szerepet és nemeset létrehozni hasonló szellemű embertársaiban.

Egy későbbi cikkben *Grosse* a cserébe hozandó vázlatok sokszorosító-módjáról mondja majd el nézeteit.

F. K.

A szépművészeti stílusok rövid ismertetése.

Kivonat a szerző 1898/99-iki télen tartott fölolvasásaiból.

II.

Ázsia népeinek művészete.

A történelmi őskorból reánk maradt keleti művészet és a tudományos kutatások által nyert emlékművek szerint az ott szokásos önkényuralom és zabolátlan fantázia nem tudott oly meghatározott és tökéletesen szabályszerű stílust teremteni, mely fogalmainknak megfelelné, mert az ázsiai népek művészete inkább különbségeiben nyilatkozott.

Mesopotámiában, az Euphrates és Tigris folyamok mentén a *babiloniaiak* és *asszírok* már a korai időben művészetüknek olyan magaslatán állottak, mely az egyiptomival sokban hasonlatos volt, de monumentális hatásban messze mögötte maradt. A fölfedezett architektonikus maradványok élénk képet mutatnak palotáik nagy terjedelméről és pompájáról. Építési módszerük lépcsőzetes piramis-alakban, terraszszal szegélyezve, nyilvánult. Bolthajtással és portálszerű kapuzattal is találkozunk, továbbá díszitménnyel ellátott oszlopfőkkel. Emaz építkezéseknél nagyszerű alakokat képeznek az egy darab kőből faragott szárnyas szörnyetek emberfejjel, miket támasztékkul alkalmaztak. Az arcz ábrázolásánál különösen jellemző a göndörített haj- és szakálviselet.

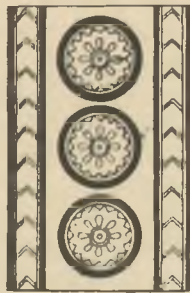
1. ábra.

toboz, rozetták egymás mellé való sorozása és az életfából áll (1. és 2. ábra).

A *perzsi* műépítészet asszír, egyiptomi és indiai elemek keverékéből van kombinálva; egy sajátos oszlopfej, az úgynevezett *egyszarvú löfej-díszszel*, mint tisztán perzsa jelenség állapítható meg.

A *föníciaiaknak* és *hébereknek* (izraeliták) külön stílusfajuk nincs, ők túlnyomóan kereskedelmet űztek és figyelmüket inkább az iparművészetre irányították és ennél megelégedtek asszír és egyiptomi formák felhasználásával.

Ázsia néptörzseinek művészi középpontját *India* képezte, honnan az alapgondolatot merítették. Habár abban a csodálatos természeti gazdagsággal megáldott országban már nagyon korán fejlődött a nép jellemével és fantasztikus szellemével megegyező műstílus, ez csak akkor érett teljessé, midőn a *budhisták* egészen

2. ábra.

elnyomták a *brahmanizmust* és ekkor is az indiai stílus kizárólag a vallás szolgálatában állott. Indiában négy építészeti típus keletkezett, mely műemlékek közül rendkívül sok maradt az utókorra.

1. *Diadaloszlopok*, melyeket *Aosoka* király a budhizmusnak a brahmanizmus felett való győzelem jeléül emeltette, nevezetesen 12 méter magas és 2 méter átmérőjű hatalmas sima oszlopok fordított kehelyszerű fejjel (3. ábra), melyek tetejére oroszlán-alakot helyeztek, mint az új tan jelképét.

3. ábra.

2. A *Tope* vagy *Dagob* (4. ábra), mely elnevezés alatt ama félgömb alakú, emelt terrazon meglehetősen magasra épített szentélyeket értjük, melyeknek kamráiban a vallás alapítójától származott ereklyéket őriztek.

3. *Sziklatemplomok*: négyszögű alapformában sziklába vájt barlangok, többnyire két oszlopsorral három hajóra osztották, a bejáróval szemben félkör alakú fülkében végződött, melynek közepén a brahmanok hálványuk képét, a budhisták egy kis *Tope-t* ereklyékkel helyeztek el. A sziklatemplomokat gazdagon díszítették és a legsodálatosabb jelenséget képezik az indiai architektúrában.

4. *Templom- vagy pagodának* pedig ama fallal körülkerített nagy épület-tömböt nevezték, mely több egymásra épített toronyszerű emelethől állott és a mely ilyenformán lépcsőzetes, meredek piramist képezett. Az alkalmazott díszitmények fantasztikus túlhalmozás, úgyszólván egymásra torlódás következtében, az ország mámorító, buja természetére emlékeztetnek.

4. ábra.

A *kinaiak* az elfogadott Budha-vallással együtt az indus stílust művelték, de ez magasabb fokra nem jutott, hanem természetükkel megegyezőleg, gyakorlatilag az életben igyekeztek kihasználni: úgymint hidaknál, csatornáknál és a mindenki által ismert kinai falnál. Templomaik kicsinyek és rendszeren toronyszerűen fából építettek, fantasztikusan megnyújtott kőzetőkkel, melyeknek külső csúcsait csörgőkkel, virágokkal vagy ezekhez hasonló tárgyakkal aggatták tele; a részleteket különféle kalandokat ábrázoló faragványokkal díszítették, melyeknek kiindulópontja és főhőse a sárkány.

A *japánok* — az ókorbeli japánt értve — a műépítésben jóval a kinaiak mögött maradtak, azonban a műiparban, különösen zománcozás, porcellán- és lakkfestésben nagy készütséget árulnak el, továbbá a természetből merített alakok könnyed és bámulatosan biztos vonásokkal nyert rajzában nyer kifejezést, úgy-

annyira, hogy e tekintetben még ma is mintául szolgálunk.

Tipografiai szempontból tekintve az elősorolt stílusok alig hagytak némi nyomot hátra. 1894-ben Julius Klinkhardt lipcei betűöntő cég Mikado-Ornamente (5. ábra) címen meglehetősen szép díszítményt hozott forgalomba, de ennek is éppen úgy, mint az egyiptomi-

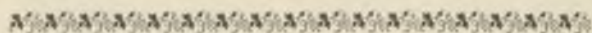

5. ábra.

nak, exotikus hatása volt és kizárólag teáról szóló nyomtatványoknál lehetett czélszerűen alkalmazni. A párisi Peignot betűöntő cég is hozott forgalomba stílizált asszír, indus, perzsa stb. keret-díszítményeket, de mindezek sem akkor, midőn napvilágot láttak, sem pedig a jelenben létjogot nem tudnak maguknak biztosítani.

KÁLDOR LAJOS.

(Folytatása következik.)

Szaktánc fejlesztése és a Szakkör.

(Egy el nem mondhatott székfoglalóból.)

Pardon uraim! — az idealizmusból magából, a melylyel az épp elmondott kis bemutatóban beszéltem, nem lehet megélni; az idealizmus mellett meg kell lenni a realizmusnak is, ha czélt akarunk érni és eszméinket megvalósítani.

És erre gondolva, rögtön kiábrándulunk és rekriminációkba kényyszerülünk. El kell sirnunk a régi panaszt, hogy minden igyekezet mellett sem tudjuk megtörni a szaktársak közönyét, nem tudunk elegendő híveket szerezni, hogy intenzívebb módon mozdíthatnók elő szaktánc fejlesztését és társadalmi életünket.

De hol rejlik ennek az oka és hogy lehetne ezen segíteni?

Fogas kérdések, de mindannak daczára meg akarom kísérteni, felelni rájuk.

A fő baj, azt hiszem, szociális életünkben rejlik.

A t. tagtársak zöme túlságosan angazsálja magát a tisztán szociális kérdésekben és — sajnos — ott, a hol szakdolgozokról folyik a szó, bizony csak egy csekély töredéket találunk.

Isten ments, semmiképpen sem akarom a szociális törekvés fontosságát és szükségességét kicsinyíteni, de az az én szerény véleményem, hogy a ki jogot akar, annak joga is legyen a joghoz, már pedig — természetesen egy kis öntudat mellett — csak annak van joga a követelésre, a ki megnyugtathatja lelkiismeretét azzal, hogy megtanulta és érti azt, a miért követel, hogy így jogosan követelhesen; világosan szólva: nyomdász-nak és bármely más hivatású embernek első sorban a szakmája tökéletesbitésére *kellene* törekedni.

Koncedálom különben, bár nem logikus, hogy először az anyagi javakért küzdjenek, a mint azt manapság legnagyobbbrészt teszik, de legalább *e mellett* törekedjenek a szakmájukban szükséges tudnivalókat és ismereteket elsajátítani.

Hisz a természet és világrend szerint is először kell tanulnunk és csak azután láthatunk az élethez és az életfentartáshoz.

Tessék elhinni, uraim, hogy eme panasz nem jogosulatlan; bátran állíthatom, hogy Magyarország jó kompressz- és táblázatszedőit nem nehéz, akcizidensz-szedőit pedig igen könnyen lehet összeszámlálni.

Szomorú, de való tényt konstátálok, ha azt állítom, hogy az egész fővárosban, a hol pedig elég nagy és jól berendezett nyomda van, alig találkozik négy-öt, kikre azt lehetne mondani, hogy jól dolgoznak.

Ez bizonyára sajnos eredmény, ha tekintetbe vesszük, hogy nemcsak külföldön, de a szomszédságunkban levő Ausztriában is milyen gyönyörű munkák kerülnek ki a sajtó alól, míg a nálunk (egész Magyarországot értem) kikerülő munkák 80 százaléka selejtes munka, mindannak daczára, hogy ugyanazzal az anyaggal, jobban mondva az ő anyagukkal dolgozunk.

De mit használ a legjobb és a legszebb anyag, ha nincs meg hozzá a szakismeret és hogy lehessen ezt a szakismeretet elsajátítani, ha nincs meg az akarat, az ambíció.

Nálunk — mi tőrés-tagadás — fejlődésében stagnál a nyomdászipar.

Az a néhány akcizidensz-szedő, tisztelet és becsület azoknak, kik arra törekedtek, hogy ezt az elnevezést kiérdemeljék, kevés Budapestnek, illetve egész Magyarországnak.

Jele ennek, hogy oly nehezen kapunk egy ilyent és nem egyszer esünk kísértésbe Ausztriából vagy külföldről hozatni akcizidensz-szedőt, a mi különben már többször így is történt.

Pedig erre nem volna szükség, ha ezeket a panaszokat átérezné a magyar nyomdász, ha tömörülne, társulna a szakismeret fejlesztése érdekében; a Szakkör törí magát, hogy ehhez alkalmat nyújtson és minél kellemebb otthont is alapítson e czél elérésére.

Talán ezt nem tudják a körön kívül állók, talán szükséges volna, ha minden egyes tag külön-külön sorompóba lépne és a tévhitűeket felvilágosítaná a Szakkör céljairól; ezzel nem magának a Szakkörnek tennének szol-

gálatot, hanem a magyar nyomdászatnak, a civilizáció szolgálatában álló legfontosabb mesterségnek.

Mindenfelé dicsérik a magyar haladást, csak mi maradjunk vissza?

Egy kissé nagyobb érdeklődés a Szakkör iránt nagyban emelné a tisztikar munkakedvét is. Ha többen volnánk, több eszme is merülne fel és ezek az eszmék lennének és lehetnek a tudás kútforrásává.

Ezek volnának a mit tudtam és a mit szükségesnek tartottam a kör érdekében elmondani, de most már a tagok érdekéről sem szabad megfeledkezni. A tisztviselői karnak úgy kell dolgoznia, mintha hatszor annyian volnának, mert kötelességet vállaltak a tagokkal szemben és ezt teljesíteniük kell, a meddig a szakkörnek csak egy hive is marad, ne hogy azt mondja majdan a nyomdász-krónika, hogy nem volt senki a mi időnkben, a ki a nyomdászat iránt érdeklődött volna, vagy a ki annak fejlesztése érdekében tett volna valamit.

Első kötelessége tehát a választmánynak a tagtársak ambícióját növelni és érdeklődését ébren tartani. Ezt pedig úgy éri el, ha mindenki, a kinek csak parányi hajlama van rá, a felolvasó-asztalhoz ül és felolvas valamit.

Bármilyen tárgyról ír, a szak- vagy irodalmi bizottság bizonyára szívesen fogja venni és esetleg átnézni. Az senkit se riasztson vissza, hogy ama tárgyról, melyet választott, már volt felolvasás vagy cikk, hisz egész újat, olyat, a mit még nem hallottunk, még kipróbált erőnek és avatott tollnak is nehéz találni.

Egy-egy új gondolat ha gazdagítja a szakmánkat, az is vívmány. Hisz ha egy és ugyanazt a könyvet tiszter olvassuk, tiszter fogunk benne valami újat találni és mindig jobban fogjuk megérteni. Ne szerénykedjen tehát senki, lépjen ahányszor csak teheti, a felolvasó-asztalhoz, ezzel nemcsak a nyomdászatnak, hanem önművelődés szempontjából önönmagának is szolgálatot fog tenni.

Hogy azonban anyagot adjunk az ily felolvasásokhoz vagy vitákhoz, a legparányibb új eszmét vagy gondolatot sem szabad elhallgatnunk. Így magam is megpengetem ez alkalommal azt az eszmét, hogy az új öntödei termékeket, betűket, körzeteket, vignettákat, a mikor forgalomba kerülnek, minden egyes esetben megvitassuk. Ha a Grafikai Szemle útján felkérjük az öntödeket, hogy minden újdonságukból küldjenek néhány levonatot, ezt bizonyosan szívesen megteszik. Ha nem kaphatnánk néhány példányt, a mint ez az amerikai termékeknél nem is lehetséges egykönnyen, úgy elég erre a célra az az egy példány is, mely kezünkbe került.

Valaki pedig t. tagjaink közül, azt hiszem, mindig fog arra vállalkozni, hogy annak célszerűségéről, használhatóságáról és alkalmazásának előnyeiről véleményt mondjon, esetleg valamit a legközelebbi alkalomra írjon.

Az egyes példányokat a gyűlés alatt köröztetni, vagy gyűlés előtt a körhelyiségben közszemlére lehetne tenni és a mikor ezeket megismertük, bizonyára érdekelni fog bennünket erről véleményt hallani.

Ez gazdag és kifogyhatatlan forrás lenne a szakcikkek megírására, vagy szakfelolvasásokra, melyből szükség esetében mindig merithetnénk anyagot.

Ideális, érdekes, fontos és kifogyhatatlan anyagot szolgáltatna továbbá az én régi eszményképem is: a magyar stíl, melyet oly nagyon szeretnék a nyomdászatban feltalálni és a melynek eszméjét a Grafikai Szemlében már régebben és elég bőven — ha nem is mint legelső — megpenditettem.

E mellett küzdeni ne mulasztjuk el addig, a míg ezt megvalósítva nem látjuk.

Ezt illetőleg mily szép reményekkel voltam eltelve, sőt már félig-meddig teljesülve láttam a vágyamat, midőn az Első Magyar Betűöntöde Részvénytársaság megalakult. Természetesnek tartottam, hisz predesztinálva volt rá, hogy első teendői közé fogja sorozni készítményeinek a magyar jelleget megadni. De csalódtam, pártolás hiány miatt — mint ott mondják — ezt nem csinálják meg. Agitálnunk kellene tehát, hogy módosabb házi öntödeink tegyenek ez ügyben valamit.

De én nemcsak a körzetekben, hanem a betűkben is szeretnék valami magyar karaktert találni.

Ez pedig nem is volna tán oly nehéz, hisz a most használatban lévő latin betűk régi könyveink szerint megfelelnek a magyar stílnak.

Már rég gondolkozom azon, ne penditem-e meg azt az eszmét, hogy ezeket kiegészítve, az összetett betűinket *ly, ty, gy, zs* stb. összeöntsük, mint a németben a *sz, sl, ch* stb.?

Ezzel, ha pártolnák, illetve helyesnek találnák az eszmét, megtennők ez irányban a kezdeményező lépést. És ezt nem volna nehéz keresztülvinni és aránylag alig kerülne valami nagy áldozatokba és mégis valamiképp megkülönböztetné a mi nyomtatványainkat a többi nyelvűektől és nem mondhatnák, hogy mi magunk nemzeti jellegünk érdekében semmit sem teszünk.

Más nemzetnek persze ily extravaganciára nincs szüksége, mert már betűinek, körzeteinek olyan sajátosságai vannak, hogy az első pillanatra megismerjük, hogy melyik francia, melyik olasz, melyik amerikai, de különösen — már a fraktur és ennek összeöntött betűi révén — hogy melyik német.

A fent említett összetett betűket nagyon szívesen látnám valamikor próbaképen az Évkönyvben. Azt hiszem, abban sokan egy nézetben lesznek velem, hogy ezt a dolgot érdemes napirenden tartani.

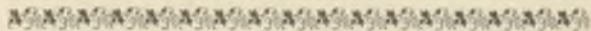
Gazdag anyag továbbá a tanulmányra a mostani modern szedési rendszer is, melybe oly nehezen tudunk beleszokni és rendelőinket beleszoktatni. Én magam nagy hive vagyok ennek a szedésrendszernek, nemcsak azért, mert tetszetős, hanem azért is, mert roppantul megkönnyíti a munkánkat. Jobbra, balra, középre tol-

hatjuk a sort, vagy sorokat, egyféle betűből és folytatólag szedhetjük *néhány perc alatt* azt, a mihez azelőtt — tekintve a sokféle betűfajt, melyet egy címhez alkalmazni kellett és a melyhez némely sort ötször is le kellett szedni — *néhány óra kellett*.

Ezek csupa új és oly dolgok, melyekről írni, beszélni a végtelenségig lehet és hogy ezt közbe szúrtam (röviden tettem, de tán lesz alkalmam ezt valamikor bővebben fejtegetni), csak azért tettem, hogy indítványt tegyek arra nézve is, hogy a körtagok ily munkákat magukkal vigyenek a körbe és egymásnak mutatva és magyarázva, kölcsönösen szolgálatot tegyenek egymásnak, esetleg anyagot adjanak egy felolvasáshoz.

Ezzel befejeztem volna értekezésemet. Most még csak az az óhajom, hogy a Szakkör t. tagjai legalább átérezzék azt, a mit mondani akartam és a mit szívből kívánok: azt, hogy a Szakkör virágozzon, sok gyümölcsöt hajtson, a melyet nemcsak tagjai, hanem a nyomdász-ipar is élvezzen!

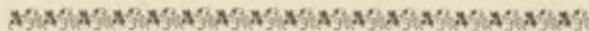

KÉRDÉS ÉS FELELET.

1. A három legjobban elterjedt szedőgép között melyiken lehet a legtöbb sornemennyiséget elérni?

*

1. Nálunk még csak kísérleteznek a szedőgépekkel; de a külföldi tapasztalások után indulva, legtöbb sort lehet lebillentyűzni a *Linotype-on*, azután következik a *Monoline* és legutolsó a *Typograph*.

VEGYESEK.

Körünk elnöksége a márciusi közgyűlés határozatából kifolyólag elküldötte a *Budapesti Könyv- és Könyvnyomda-főnökök Egyesületének* a szakiskola érdekében való átiratát. Az átirat szövege a következő: Tekintetes Választmány! Már hét éve mult annak, hogy tisztelettel alulírott kör választmánya mozgalmat indított Budapesten könyvnyomdászati szakiskolák létesítése iránt. E célból egy memorandumot is dolgozott ki és megküldte az érdeklődőknek s így a mélyen tisztelt Egyesület tagjainak is. Az Országos Iparegyesület felkarolván az ügyet, ennek érdekében feliratot intézett a nm. kereskedelemügyi miniszteriumhoz egy általunk készített Tervvázlat kíséretében. E felirat következtében az akkori miniszter úr kívánságára foglalkozott az ügygel az Országos Iparoktatási Tanács és később az Országos Ipartanács is, a mely testületek egyhangúlag szükségesnek nyilvánították a szakiskolák létesítését. E vélemények alapján a nm. kereskedelemügyi miniszterium leiratot intézett a főváros Tanácsához, hogy a szakiskolák létesítése végett a kellő lépéseket tegye meg és bocsiatkozzék a hozzájárulás végett a Budapesti Kő- és Könyvnyomdatulajdonosok Egyesületével érintkezésbe. A székesfőváros tanácsa és iparoktatási bizottsága szintén elismervén a szakiskolák szükségességét, tényleg átirat az igen tisztelt Egyesü-

letnek a hozzájárulás végett. Az igen tisztelt Egyesüle tazonban a hozzájárulás iránt való nyilatkozását függőben hagyta addig, míg a képesítéshez kötés érdekében a kereskedelemügyi miniszteriumhoz benyújtott kérvénye megfelelőleg elintézve nincsen. Itt tehát most az ügy továbbmenetele fennakadást szenved. Tisztelettel alulírott Kör látva a szakiskola ügyének e fennakadását, f. évi márczius hó 31-én tartott közgyűlésében utasította a jelenlegi választmányt, hogy a Budapesti Kő- és Könyvnyomda-főnökök Egyesületének igen t. Választmányához átiratot intézzon az iránt, hogy a szakiskola mielőbbi létesítése érdekében a képesítéshez kötés elintézésének megsürgetése iránt a nm. kereskedelemügyi miniszteriumnál a szükséges lépéseket sürgősen megtenni kegyeskedjék. Ha azonban a képesítéshez kötés ügyének mielőbbi elintézése elháríthatlan akadályokba ütköznék, tisztelettel kérjük az igen t. Választmányt, kegyeskedjék esetleg a képesítéshez kötés hián is tárgyalásba hocsátkozni a székesfőváros tanácsával a szakiskolák létesítése iránt, hogy ne legyünk kénytelenek tovább is nélkülözni e fontos és most már valóban égető szükséglet képező intézményt. Ez utóbbi módnak keresztülvihetősége annál is inkább valószínű, mert a legújabb hírek szerint a székesfőváros tanügyi tanácsnoka az iparostanonczok szakonkénti csoportosítása végett már is előterjesztést tett. Remélve, hogy az igen t. Választmány kérésünket becses figyelmre fogja méltatni, vagyunk Budapest, 1901. május 6-án kiváló tisztelettel. (Aláírás).

Az április 28-ára egybehívott rendkívüli közgyűlést a nagyon csekély érdeklődés miatt nem lehetett megtartani és így azzal együtt elmaradt a havi felolvasó-ülés is, a melyen *Heller Ignác*z, az ujonnan választott alelnök tartotta volna székfoglalóját. Ez a csekély érdeklődés kedves barátunkra oly lehangolólag hatott, hogy állását az elnöknek rendelkezésére bocsátotta. A mennyire sajnáljuk ez elhatározását, annyira kérjük ismételtlen tisztelt tagjainkat, hogy közönyükkel ne vegyék el azoknak a keveseknek is kedvét a munkától, a kik még dolgozni akarnak. Itt lesz most 22-én az újra egybehívott rendkívüli közgyűlés, a melynek feladata az alelnököt megválasztani és az egyenlő számú szavazatot nyert két titkárjelölt között dönteni. Tegyük félre ez alkalomból azt a bántó nemtörődömséget és jelenjenek meg minél nagyobb számban e rendkívüli közgyűlésen, hogy a megválasztandó alelnök és titkár ambícióját találhassa a rájuk esett szavazatok minél nagyobb számában. Visszatérve azonban a tőlünk oly hamarosan megvált alelnök általános tisztelt személyére, reméljük, hogy ha már nem akar vezető szerepet játszani körünknel, a mi pedig mindenképp megilletné őt, tehetségét és gyakorlati tapasztaltságát nem fogja véka alá rejtve tartogatni, hanem el-ellátogatva közénk, egy-egy felolvasás keretében vagy eszmének felvetésével fog bennünket támogatni ama nemes munkában, mely közös érdekünk: a szakma fejlesztésében.

A szakirányú iskolák ügyében a budapesti elemi iskolai igazgatók értekezletet tartottak s ellene nyilatkoztak annak, hogy a tanonczok szakonként csoportosítottassanak, mert a csoportosítás által őt igazgató elesnék ipariskolai igazgatói honoráriumától. Nagyon szomorú, hogy az elemi iskolai igazgató urak ily szűkkeblű álláspontra helyezkedtek, mert habár jogosultnak tartjuk azt, hogy anyagi érdekeik tekintetében sikra szálljanak, de azt mindenestre igen rossz néven vesszük tőlük, hogy az iparoktatási érdekeket ők alárendelik saját egyéni érdekeiknek. Kérjenek maguknak kárptólást, de ne azt követeljék, hogy ő miattuk az iparoktatás a mai meg nem felelő formájában maradjon meg. Szinte apropos jött azonban a kereskedelmi miniszteriumnak ugyane tárgyban a tanácsához egy leirata, mely igenis követeli a tanonczoknak mielőbbi szakonként való csoportosítását és jövőben csak azokat az igazgatókat fogja alkal-

mazni az ipariskolánál, a kiknek szaktanári vagy legalább polgári iskolai tanári képesítésük van. Reméjük is, hogy Faller Ferenczet, a székesfőváros kitűnő tanácsosát, nemkülönbön a székesfőváros egyéb illetékes testületeit nem fogják visszariasztani az igazgató urak vészkiáltásai, hanem rendületlenül haladnak tovább a megkezdett úton addig, míg a szakirányú iskolák megfelelő szervezve nincsenek.

A Könyvnyomdászok Szakköre június 16-án tagjai és azok családjai részére Iharosra (vasuti állomás Biatorbágy) nagy nyári kirándulást rendez, melyről külön meghívókon értesítik majd a tagokat.

A Franklin Társulat megvette a felszámolás alatt állott Werbőczy-nyomdát s e végből 300 darab új részvény kiadását javasolja az e tárgyban összejövő közgyűlésnek a Franklin igazgatóságára.

A Szent László könyvnyomda beküldte szerkesztőségünknek 60 oldalból álló mintakönyvét. Az igen csinos összeállítású könyv azt mutatja, hogy a nyomda szép, modern betűkkel és díszítő-anyagokkal van berendezve s hogy fel is tudja azokat használni. Csak azt nem értjük, miért írják kötőjellel a Szent László nevet?! Azért, mert a Szent-István-Társulat is így írja? Hát épp olyan helytelen itt is, ott is a kötőjellel, mint a Bánk bálnál. Az se Bánk-bán!

A Magyar Könyvszemle idei évfolyamának első füzeté a minap jelent meg rendkívül változatos és ránk nyomdászokra is nagy érdekléssel bíró tartalommal. Mindjárt az első cikk lekötötte figyelmünket; ennek írója *Esztegar László* és »Adalékok Kossuth Lajos hírlapírói pályájához« címmel bír, melyben érdekesen le vannak írva, eredeti levelek nyomán, Kossuthnak a Pesti Hírlap szerkesztéséről 1844-ben történt visszalépésének közelebbi körülményei. Tipografiai szempontból nagybecsű közlemény a *Némethy Lajosé* is, »Nyomdászok, könyvkereskedők és könyvkötők Budán és Pesten a XVII. és XVIII. században« címmel, mely szintén nagy körültekintéssel folytatott buvárlatok eredménye és több tekintetben világhírességet hoz a fővárosi könyvnyomtatás első idejére. Ugyanily dicsőreget érdemel Kassa városa spezialís történetírójának, *ifj. Kemény Lajosnak* munkája, mely újabb adatokat közöl a kassai könyvsajtó történetéhez. *Varju Elemérnek* »A gyulafejevári Batthyány-könyvtár« című nagy bibliografiai cikkéhez egy érdekes fatáblanyomásnak hasonmását találjuk 1465-ik évből, mely szent Péter és szent András alakjait ábrázolja. Ezeken kívül az apróbb közlemények közt is egész sorát találjuk a bennünket nyomdászokat nagyon közelről érdeklő apróságoknak. Szóval a Magyar Könyvszemle új évfolyama méltón sorakozik e kitűnően szerkesztett bibliografiai folyóiratunk eddigi kiadásaihoz.

A Magyar Iparművészet májusi füzeté számos művészi becsű képpel jelent meg. Az illusztrációk az Iparművészeti Múzeumnak a párisi kiállításon vásárolt remek műipari tárgyait ábrázolják. A képeket magyarázó tanulságos cikket *dr. Szmezsányi Miklós* írta, a mely egyben áttekinthető képet ad úgyszólván az egész modern iparművészetről. Az ausztriai ipariskolák kiállításáról *Fittler Kamill* számol be. A rendes rovatok az iparművészet körébe tartozó egyéb fontosabb mozzanatokról tájékoztatják az olvasót. A füzet külső kiállítása is megfelel tartalma előkelő színvonalának; bár mi azokkal a nagy kezdőbetűs címekkel sehogyse tudunk megbarátkozni. A folyóiratot 10 korona tagdíj fejében a Magyar Iparművészeti Társulat tagjai tagilletményként kapják.

Mezzotinto-kiállítás az Országos Képtárban. Az Országos Képtár fáradhatatlan igazgató-őre, *dr. Térey Gábor*, újabb metszet-kiállítást rendezett az Akadémia palotájában, ezuttal a XVIII. századbeli angol mezzotinto-metszetekből,

a melyek virágai ennek a különleges technikának. A mezzotinto körülbelül negyedfélszáz éves praktika, Siegen utrechti grafikus találta ki, leginkább Angliában virágzott a nagy arcképfestők korában, a XVIII. században s nagyban hozzájárult a művészek népszerűsítéséhez. A mezzotinto (Schabkunst, Schwarzkunst, manière noire) kellemes, enyhe átmeneti tónusokban bővelkedő sokszorosító művészet. Sima érzélatot finoman fogazott vésővel szánt végig a művész, míg a felülete egyenletesen szemeses. Nyomdafestékekkel bekenve s papirosra nyomva, nagyon meleg, bársonyos, mélyen sötét lenyomatot ad. Hogy a produkálendő kép előálljon, a művész egy éles késsel lekaparja a szemeséket mindenütt, a hol a képnek világosnak kell lennie. Összhatásában hasonlatos a mezzotinto egy pusztán tónusban delikátnan készített szénrajzhoz. Legnagyobb mestereit a 4000 számból álló gazdag gyűjteményből kiválasztva, ezen a tárlaton mutatja be Térey. Egyik lap szebb a másiknál. Az egész gyűjtemény kifogástalan szépségű, sőt van közöttük olyan lap is, a melyre valóságos hajtóvadászatot tartanak a muzeumok. A kiállítás legtöbb lapja a híres Joshua Reynolds festményei nyomán készült, tehát bőségesen bemutatja ezt az Angliában oly nagyra tartott, mindenképen érdekes és korát jellemző festőt is. De Rembrandt, Rubens és több más mester is talált itt reprodukáló művésze. Szép és formás a képekkel díszített katalógus, a melyhez Térey tanulságos előszót írt a mezzotinto technikai fogásairól és fejlődése történetéről. A kiállítás hetenkint háromszor, úgymint vasárnap, szerdán és pénteken tekinthető meg délelőtt 9—1 óráig.

A lipcsei kereskedelmi kamarának 1900. évi jelentésében a némethoni grafikai szakma helyzetéről következőképen nyilatkozik: A nyomdák majd valamennyic jól el volt látva munkával, az árak azonban nem voltak kielégítőek, miután a nagy versengés folytán inkább alább szálltak, semhogy emelkedtek volna Számbavehető segédeszközök fejlődött a gépekkel történő szedés. Technikai tekintetben teljesen megfelelnek a szedőgépek. — A betűöntők Lipcsében ugyan kielégítően voltak foglalkoztatva, nem így azonban más városokban, nevezetesen Berlinben és Majna m. Frankfurtban, hol sok öntőgép vesztegelt, a munkások pedig kereset nélkül voltak. Ennek oka leginkább a szedőgépek terjedésében keresendő, melyek a szövegbetűk iránti szükségletet megapasztják. Hírlapoknál mindinkább tért foglalnak a szedőgépek. Az öntődei újdonságokban való túltermelés egyre redukálja az üzemek jövedelmezőségét. — A kromolitográfiai üzemekben az üzletmenet, hasonlóan a múlt évihez, jónak mondható és kedvező eredményekkel biztat a jövőben is.

A Linotype szedő- és soröntőgépet gyártó társaság igazgatósága újabbán ismét szétküldött egy meglehetősen vaskos füzetet, a legkülönfélébb mintalapokból, melyeken be vannak mutatva a fraktur és antikva, kurzív, kövér és félkövér, egipezienne és sok más egyéb betűfajta nonpareilletől egészen garmond fokig, mediaval és angol jellegben, szép, tiszta nyomásban. A füzet a nevezett szedőgépnek nagy haladásáról és sokoldalú hasznavehetőségéről tesz túságot.

Lipcsében egy bizottság alakult, mely egy nagy német könyvkereskedő-bank alapítását tűzte ki céljául. Alapító-tőkéje tízmillió márkára van előirányozva.

Párisi élclapok. Párisban az élclapok vészes gyorsasággal szaporodnak. Hat év előtt alapították az első olesó élclapot, a Rire-t, melynek egy száma csak 15 szántinba került és csakhamar annyi előfizetője akadt, hogy kiadója más vállalatokra is kedvet kapott. Azzal a pénzzel, melyet az élclapon szerzett, rövid időn belül egy képes hetilapot és egy folyóiratot alapított. A Rire sikere folytán számos utánzóra akadt, melyek közül kettő, Le Sourire és Le Polichinelle, tartja magát. Mind a kettő a Rire formájában

jelenik meg és az ára is ugyanaz. Mult év október havában valóságos élczlap-epidémia indult meg Párisban. Megjelent az elegáns és sikkes, de kissé szemérmetlen Frou-frou, melyet erkölestelenség miatt perbe fogtak és elítéltek. Az élczlap azzal állt boszút, hogy külön erkölcsös számot adott ki, címclapján egy Bérenger szenátornak ajánlott Diana-szobor képével. Diana ezen a képen hosszú, bő angol kvekker bugyogóban látható és a szarvas, mely mellette állt, is föl volt öltöztetve. A per a Frou-frounak egy hónap alatt két konkurenst teremtet. Márczius másodikán megjelent a Sans-Gêne és három hónappal később a Le Tutu, mely nevét a ballerínák rövid szoknyácskájától vette.

Ezeknek talán sikerülni fog megsemmisíteni a Frou-frou, de alighanem úgy, hogy maguk is tönkremennek. A legfiatalabb párisi élczlap, a Le Tutu, még nem érte meg a második számát, a mikor még egy új élczlap jelent meg, a L'Asicette au Beurre, mely főképen a politikai szatírákat kultiválja és minthogy képei nagyon szépek és találók, már is nagy olvasó közönségre tett szert. Ugyancsak e napokban jelent meg egy tizszántimos élczlap is, Le Pompon címmel, a mely leginkább katonai komikumokat közöl.

A legrégebb könyvnyomdák egyikének tekinthető a *Gorinchem* hollandi városkában létező üzlet. Alapítása 1676. évben történt *Tennis Horncer* által, mely nevet a mostani tulajdonos is bírja. A hosszú idő alatt a nyomda mindig egy család tulajdona és folyton-folyvást apáról fiúra öröklődött.

Orosz folyóiratok statisztikája. Szent-Pétervárott jelenleg 443

folyóirat megjelenése van bejegyezve, melyek tényleges létezése azonban kétes; Moszkvában csak 109 folyóirat létezik. Majd valamennyi orosz nyelvű. Német, francia, lengyel, finn és héber nyelven összesen húsz jelenik meg Szent-Pétervárt és három Moszkvában. Jellemző, hogy a folyóiratok többnyire rövid életűek; három ötödésrészük nem egészen tízéves. Szent-Pétervárt 40, Moszkvában 41 folyóirat még nem haladta túl ötödik évfolyamát. Általában mondhatni, hogy Oroszországban a folyóiratok is »legzsengőbb« korokban pusztulnak el; sokan közülök első és második évfolyamukat sem élik túl.

Hány újság van a világon? Egy angol folyóirat legutolsó számában statisztikát közöl a világ összes lapjairól. A statisztika szerint a föld összes lapjainak száma *ötvenczer*. Ebből az Egyesült-Államok és Kanada területén 21.000 újság van, Angliában 8000, Németországban 6000, Franciaországban 4200, Japánban 2000, Olaszországban 1500, Ausztriában

1800, Magyarországon 1200, Spanyolországban 1000, Oroszországban 800, Görögországban 600, Svájcban 450, Hollandiában 300 és Belgiumban 300 újság jelenik meg. A többi nyolczszázötven újságot pedig itt föl nem sorolt országokban adják ki.

A gazdagok könyve. A legdrágább könyv, melyet valaha író irt, most örvend terjedésnek Amerikában. Címe a könyvnek *The book of Wealth*; egy példányak ára csekély 12.000 korona. A mű a gazdagsággal foglalkozik; szerző benne oda utal, hogy a gazdagság mennyit tett az emberiségért és hogyan javította helyzetét. A könyv szerzője *Bancroft Hubert*, főnöke egy jól ismert chicagói kiadó-társaságnak és rokona az ismert történetíró *Bancroft Györgynek*. »Gazdagság«, e jelző a könyvben nagyon kiterjedő fogalomban van körülírva és benne több szellemes dolgot — a gazdagságra vonatkozólag — találunk. A könyv tíz részre oszlik és összesen ezer oldalt tartalmaz. Az egyes részek drága, nehéz se-lyembe vannak foglalva. Minden egyes részhez tíz akvarell-vázlat és számos fotogravür van mellékelve, a melyek ismét külön-külön máppákon vannak elhelyezve. E máppák közül némelyek igen nagy becsesek birnak, a mennyiben neves művészekről származnak. A mű 400 példányban nyomódik; az első 150, a diszkiadás, 12.000 koronába, a fennmaradó 250 pedig 4800 koronába (a szegény gazdagok részére) fog kerülni.

A tengeralatti kábelek. A tengeralatti kábelek úgyszólván Anglia monopoliumát képezik; az oceánokat átszelő és az öt világrész minden pontját összekötő kábel-hálózat az angolok

kezei között van s csak egynéhány vonal van más állam birtokában. Az angol kábelhálózat jelenleg közel 280.000 kilométert tesz s mindössze alig 40.000 kilométernyi kábel van más állam birtokában; 23.500 kilométer Franciaországnak, 12.932 Dániának és 2604 Németországnak. London ma a telegráfiai központ. Anglia világkereskedelmének, de főleg gyarmatkereskedelmének legtöbb támasza ebben rejlik. A tengerentúl érdekelt államok figyelme már, régebben ráterelődött a kérdésre. A helyzet orvoslására Franciaország adta meg az inicitívát, midőn haditengerészetének reformálásával kapcsolatosan tengeralatti kábelek létesítését is tervbe vette. A kormány javaslata csak néhány legfontosabb és legszükségesebb vonal létesítését tartalmazza, de most negyven képviselő egy újabb törvényjavaslatot terjesztett a kamara elé, mely tengeralatti és szárazföldi kábelek létesítését czélozza a világ mindama részeivel, hol ezt Franciaország érdekei megkívánják.

ROMANA ARTISTICA KURZIV.

A puskaapor és a könyvnyomdászat feltalálása alapította meg az ólom carrierjét. Az első öl, a másik éltet, de mind a kettő hatalmas lendítője a culturának s talán hogy a vasban rejlő önálló intelligentia praedestinálta éppen az ólmot az ő csendes butaságában arra, hogy az új culturának könnyen kezelhető szerszáma legyen. Bizonyos, hogy nagy carriert csinált ez a sűrke fém, olyant, a milyent igazi tehetség soha nem képes. De persze, karakteres fémmel, a melynek megvan a maga egyéni esze, a mit a fémeknél ruganyosságnak neveznek, nem lehet ölni is és éltetni is egyszersmind, ott a puskaporral, emitt a nyomdafestékkal. Az ólomnak megvan az a hajlékonysága, a melylyel mindent meg szabad próbálni.

Halomra löni millió jó embert és halomra nyomni millió rossz könyvet. Igazi soldateskája a culturának.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

REPRODUKÁLÓ-MŰINTÉZET

PHOTO-CZINKOGRAFIA

WITTIZ
MANFRÉD

Autotypia
Phototypia
Chemigrafia
4-színű nyomás
Photolithografia

TELEFON
18-99

BUDAPEST, VI. KIRÁLY UTCA 30.

CS. ÉS KIR. SZAB.

HERMANETZI

PAPIRGYAR RAKTÁRA

Budapest
VI. ker., Gyár-utca 64.
Alapított 1829. évben.

Levél-, könyv-, karton-,
nyomda-, író-, rajz-,
boríték-, csomagoló-,
göngy-, itató-,
szűrle- és min-
dennemű meri-
tett nyomda-
papirok.

MÁSOLÓ-,
SELYEM-
ÉS VIRÁG-
SELYEMPAPIROK.

Merített író-, okmány-
és könyvpapirok.
PAPIRZACSKÓGYÁR.
Mindennemű lemezek stb.

GÉPGYÁR ÉS VASÖNTÖDE

Körforgású nyomógépek

BUDAPEST.

újságok, könyvek és illusztrált művek egy- és többszínbeni nyomására,
főkéletesbített fölcser- és körbenforgó réshajtogató készülékkel.

WÖRNER J. ÉS TÁRSA

Egyszerű gyorsajtók 2 vagy 4 festék-
dörzsölő hengerrel.

Kétszínű nyomó gépek, 2 festék-szer-
kezettel, 2 vagy négy festékdörzsölő
hengerrel.

Tégelynyomású gyorsajtók.

Önműködő résköszörülő-gépek.

Csomagoló- és simító-sajtók.

Papírvágó- és papírfúró-gépek.

Áranyozó-, dombornyomású- és ri-
vágó-sajtók.

Könyvnyomdal készítő-sajtók.

Tömöntődel berendezések.

Könyvnyomdal gyorsajtók.

Transzmisszió-telepek.

Hungária akczió-nyomógépek.

HASZNÁLT GYORSSAJTÓK

alaposan kijavítva és átalakítva, jó-
állás mellett jutányos árért eladó.

Ügyes gépmester

litografiai gyorsajtóhoz, ki a fekete és színnyomásban teljesen jártas és jó átnyomó, — továbbá egy

Litograf (kőrajzoló)

szép angol írással, **teljesen jó** rajzoló, levélfejek, számlák, gyár- és tájképek, alakok, oklevelek, részvények stb. véséséhez azonnali állandó felvételre kerestetnek ❖❖❖❖

ENGEL LAJOS

litografiai műintézetében

SZEGEDEN.

oooo

Rjánlathoz próba-nyomásminták és fizetési igények kérelnek.

BÖLE JÓZSEF ↵

Budapest
VIII., Vas-u. 7.
1907
Stáhy-utca 1.

Elvállal
mindennemű épület-
és
butorasztalosmunkát.

Első magyar könyvnyomdai szakasztalos.

Javitások elfogadtatnak és pontosan eszközöltetnek.

ORMOS GUSZTÁV

PROFOTOCINCOGRAPHIAI-MŰINTÉZET
BUDAPEST AKACZFA U. 47.
KÉSZÍTŐ A LEGJOBB
• (H)LI (H)ÉKET •
MINDENFELE NYOMTATVANYRA
FAMETSZETEK
HAZON KIVÜLI FELVÉTELEK
JUTANYOSÁRBAN

Iparolaj

tisztító- és mosószer könyv- és könyvnyomdák számára

100% megtakarítással
a terpentint teljesen pótolja. o o o o

Tíz kiló legjobb minőségű terpentint pótló **postai próbaküldeményt** szállítok **bérmentve** 6 kor.
40 fillér előleges beküldése mellett.

Betűtisztító-só

évek óta forgalomban levő mosószere a nyomdák számára. A formákat az ezzel való mosás után egyszerűen le kell öblíteni. Ötkilós postacsomagot 3 korona előleges beküldése után bérmentve szállítok.

RÁKÓCZY M. vegyész-tanár

Budapest, VI., Csengery-utca 86.

SCHÖNTAG GYULA

szakasztalos

BUDAPEST

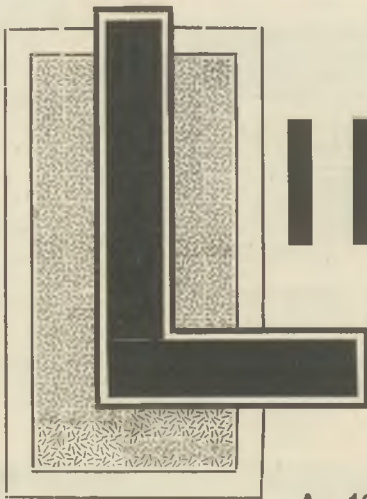
VI., Váci-körút
51. szám.

Kis antikva-
szekrény 3 frt.

Nagy szekrény
4 frt.

Árjegyzék ingyen
és bérmentve.

A L I N O T Y P E

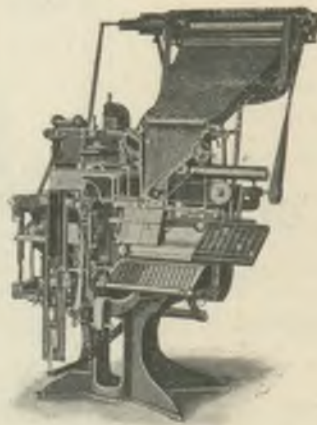
a legnagyobb munkaképességű
szedő- és soröntőgép.

Az 1900. évi párisi vilákiállításon a Grand Prix-vel és
aranyéremmel lett kitüntetve.

Eddig több mint 8000 LINOTYPE-ot adtak el, ebből 420
darabnál több esik Németországra, Ausztriára, Magyarországra
és a Svájcra.

BÉCS:	Darab
Neues Wiener Tagblatt	10
Reichswehr	4
BOZEN:	
Ferrai Gotthard jun.	1
BRÜNN:	
Tagesbote	3
Deutsches Blatt	2
BUDAPEST:	
Budapesti Hírlap	10
INNSBRUCK:	
Tiroler Tagblatt	1

KARLSBAD:	Darab
Feller-nyomda	2
KOLIN:	
Pak-nyomda	1
LAIBACH:	
Kleinmayr-nyomda	1
LINZ:	
Linzer Zeitung	1
PRÁGA:	
Beaufort-nyomda	5
Narodny Listy nyomdája	3
REICHENBERG:	
Stiepel-nyomda	3

Legegyszerűbb
kezelés.

Prospektusokkal, betűmin-
tákkal, referenciákkal stb.
szívesen szolgál.

Legnagyobb munkaképesség.

M. Dukeš Nachfolger (hirdető
iroda) Wien, I., vagy pedig:

Gutenberghaus Gebrüder Geel

Wien, VII/2. (a berlini Mergenthaler Setzmaschinenfabrik vezérképviselője).

Száraz Stereotipia.

Pár perc alatt

a készen szállított, száraz stereotíp-pépnek a szedésre való egyszerű rápréselése által tetszéspertinti mennyiségű, öntésre teljesen kész kifogástalan matriczát nyerünk.

A matriczok szárítása a szedésben levő üreségek kitöltése, valamint a lemezek kiszúrásával járó eddigi munka teljesen elesik. Részletes utasítások, minták, árjegyzékek kívánatra küldetnek.

Mindennemű teljes tömöntödei felszerelések szállítása.

Erste österr.-ung.

Trocken-Stereotypie

J. E. Weigl & Co.

WIEN, IV.,
Wicel. Hauptstrasse 26.

*Könyv- és
újság-nyomdáknak
nélkülözhetetlen.*

*Minden kulturállamban
szabadalmazva.*

Magyarországi képviselő

Tanczer József

Budapest
VI., Gyár-utca 62.
Telefon 28—32.

Főraktár és iroda:

MÜLLER TESTVÉREK, Budapest, V., Súlyom-utca 13.

Államilag kedvezményezett első magyar
KÖNYV- ÉS KÖNYOMDAI FESTÉKGYÁR.

KURZWEIL JÁNOS

47.004. és 53.406. számú
osztr.-magyar szabadalmak.

Telefon 56—64.

Gyár, iroda és raktár:
IX., Márton-utca 19. sz.

Készít legjobb minőségű illusztráció-,
újság-, mű-, díszmű- és mindenféle színes
FESTÉKEKET.

Kitüntetések:

Temesvár 1891.
Philippopol 1892.
Országos Iparegyesület 1892.
Mill. kiállítás Budapest 1896.

ÉS TÁRSA BUDAPESTEN

SZEDŐSORZÓK

igazítható feszítővel, szabad. saját találmány.

Bronzok. ☆ Kenczék. ☆ Koromégetés.

Patent gelatin hengeranyag.

No. 1686. 9 márka.

BETŰÖNTÖDE · RÉZLÉNYIA-
 ÉS RÉZBETŰGYÁR

A. NUMRICH & Co

LEIPZIG

KIVÁLÓ UJDONSÁGOK
 BETŰKBŐL, MODERN VIGNET-
 TÁKBÓL ÉS ÉKITEMÉNYEKBŐL.

ROMANA ARTISTICA

LEGÚJABB MEDIAEVAL.

No. 1665. 8 márka.

E hirdetés legújabb Romana artistica nevű betűinkből van szedve.

Könyv- és könyomdai
festékgyár.

WÜSTE F.

Iroda és raktár:

Budapest, VII., Akácfa-utca 58. sz.

GYÁRT: könyv- és könyomdák részére való
fekete és színes, valamint réznyomáshoz szük-
séges mindennemű és színű festékeket.

Hengeranyag-gyár.

   Kencze-gyár.

Tömöntöde
FISCHER

ÉS MIKA

Betüöntöde

BUDAPEST, VI., RÉVAY-UTCZA 6.

A legkülönbözőbb czélszerű és divatos

Könyv- és címzetűkből

nagy választékot tart. — Folyton készletben tart:
szerb és héber betűket, körzeteket és kizárásokat,
nyomdai szerelvényeket, betűszekrényeket és áll-
ványokat, a leggyorsabban készítve és a legjobb
minőségben kiállítva. — Ajánlja szabadalmazott
nyomdai vonalzó-berendezését táblázat-sze-
déshez. Egy oktáv garnitúra 10 forint.

Elvállal igen jutányos áron egész nyomdai berendezéseket.

TELEFON 54 — 89.

A grafikai iparágak összes
szükségeinek raktára.

Armine Hugó

gép- és szerszámgyára

BUDAPEST, IX., Rákos-utca 11.

Főüzlet és gyár: Bécs, VII., Burggasse 90.

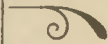
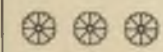
Nyomdafestékek, hengeranyag és kenczék nagy raktára

KAST ÉS EHINGER

G. m. b. H. stuttgarti és
feuerbacheri gyáraiból.

A párisi kiállításon Grand prix-vel és két aranyéremmel lett kitüntetve.

Alapítottott
1878.

Képviselője

KÖNIG ÉS BAUER
Würzburg

HUGO KOCH
Lipcse

AUGUST FOMM
Lipcse

czégeknek.

oooooooo

Bélyegzőmetszés

Tömöntöde

Mechanikai
műhelyÓlomzár-
gyártásGalvano-
plasztikaRézlénia-
gyártás

Első Magyar

Betűöntöde

Részvény-Társaság

Budapest, VI., Dessewffy-utca

32. szám.

Egész nyomdai berendezések
jutányosan és gyorsan foganatosítatnak.

Dús raktárt tart magyar, német, horvát, szerb, román és bolgár
ékezetű

Könyv- és címbetűkből,
körzetekből, rézléniákból és kizárásokból,

továbbá

a legkülönfélébb ékitményekből és egyéb nyomdai
fölszerelvényekből.

UJDONSÁG! Egyetemes tabella-alapzat
Czettel és Bendtner szabadalma.

TELEFON 23-70.

AUSSCHLUSS

K. u. k. Hof-Schriftgiesserei

k. u. k. Hof-Gravier-Anstalt

KARL BRENDLER & SÖHNE, WIEN

NETTO-PREISE für Normal-System und 51 Punkt Höhe.

Ausschluss

Sortiert von 1 Punkt bis Geviert	Punkte	Preis per Kilo bei Abnahme von			
		5-14-9 Kilo	15-24-9 Kilo	25-99-9 Kilo	100 Ko. u. mehr
Perl	5	5.10	5.—	4.90	4.80
Nonpareille	6	2.85	2.80	2.75	2.70
Colonel	7	2.50	2.40	2.30	2.20
Petit	8	1.85	1.80	1.75	1.70
Bourgeois	9	1.75	1.70	1.65	1.60
Garmond	10	1.70	1.65	1.60	1.55
Cicero	12	1.65	1.60	1.55	1.50
Mittel und grössere Kegel		1.75	1.70	1.65	1.60

Spalten (1, 1.5 und 2 Punkte) allein oder in unverhältnismässiger Zahl werden zum doppelten Preise berechnet. Bei Bezug unter 5 Kilo kostet das Kilo 20 Heller mehr.

Quadraten

Sortiert in 2, 3 und 4 Cicero	Punkte	Preis per Kilo bei Abnahme von		
		5-24-9 Kilo	25-99-9 Kilo	100 Ko. u. mehr
Perl	5	1.60	1.55	1.50
Nonpareille	6	1.55	1.50	1.45
Colonel	7	1.50	1.45	1.40
Petit	8	1.45	1.40	1.35
Bourgeois	9	1.40	1.35	1.30
Garmond	10	1.35	1.30	1.25
Cicero	12	1.30	1.25	1.20
Mittel und grössere Kegel		1.45	1.40	1.35

Bei Bezug unter 5 Kilo kostet das Kilo 20 Heller mehr.

Über speciellen Wunsch liefern wir Quadraten auch auf 54 Punkt Höhe.

Durchschuss

Sortiert in Längen von 2 bis 20 Cicero	Punkte	Preis per Kilo bei Abnahme von		
		5-24-9 Kilo	25-49-9 Kilo	50 Ko. u. mehr
Achtelepelt	1	3.50	3.25	3.20
Achtelcicero	1.5	2.80	2.75	2.70
Viertelpelt	2	1.65	1.60	1.55
Viertelcicero	3	1.50	1.45	1.40
Halbpelt	4	1.40	1.35	1.30

Unter 5 Ko. das Kilo 20 Heller mehr. Bei Bestellungen von 2 bis 6 Cicero Längen werden 25% Aufschlag berechnet.

Regletten

Sortiert in Längen von 8 bis 20 Cicero	Punkte	Preis per Kilo bei Abnahme von		
		5-25-9 Kilo	25-99-9 Kilo	50 Ko. u. mehr
Perl	5	1.95	1.90	1.80
Nonpareille	6	1.70	1.65	1.50
Petit	8	1.55	1.50	1.45
Bourgeois	9	1.55	1.50	1.45
Garmond	10	1.50	1.45	1.40
Cicero	12	1.35	1.30	1.25
Mittel und stärker		1.30	1.25	1.20

Bei Bezug unter 5 Ko. kostet das Kilo 20 Heller mehr.

Bestes Metall!

Hohlstege

eingetheilt in 1 bis 4 Cicero Breite und 4 bis 24 Cicero Länge.

Bei Abnahme von 5-49-9 Kilo 50-99-9 Kilo 100-199-9 Kilo 200 Kilo und mehr
Preis per Kilo . . . 1.40 . . . 1.35 . . . 1.25 . . . 1.20

Bei Bezug eines Quantums unter 5 Ko. kostet das Kilo 20 Heller mehr.

Grosses Lager. Genauer, sauberer Guss, durchwegs auf Special-Maschinen hergestellt. Ziel 6 Monate. Bei Barzahlung innerhalb 30 Tagen 5% Sconto. Sämmtliche Preise verstehen sich ab Fabrik Wien. Durch diese Preisliste sind alle früheren ungiltig geworden. Preise in Kronen.

- Nagy-Becserek**
Grosits I.
Jokly Lipót.
Pleitz Fer. Pál utóda (dr. Brajter L. és Mayer R.).
- Nagy-Bittse**
Spiegel Samu.
- Nagy-Enyed**
Nagyenyedi könyvnyomda és papíráruhágyár r.-t.
- Nagy-Kálló**
Sarkadi József.
- Nagy-Kanizsa**
Fischel Fülöp.
Krausz és Farkas.
Wajdics József.
Weisz L. és F.
- Nagy-Károly**
Róth Károly.
Sarkadi Nagy Zsigmond.
Vider Jakab.
- Nagy-Káta**
Nagykátai és Monori könyvnyomda Nagy-Kátán.
- Nagy-Kikinda**
Kiadói nyomda. (tulajd.: Sedjakov Milán).
Milenkovičs István.
Radák János.
- Nagy-Kőrös**
Bazsó Lajos.
Ottinger Kálmán.
- Nagy-Marton**
Gellis Henrik.
- Nagy-Mihály**
Landesmann B.
- Nagy-Röcze**
Büchler Béla.
- Nagy-Szalonta**
Liebermann Mór.
Reich Jakab.
- Nagy-Szeben**
Drotleff József.
Krafft W.
Reissenberger Adolf.
Tipografia r.-t.
Tipografia Archidiecesana.
- Nagy-Szecsény**
Glattstein A.
- Nagy-Szent-Miklós**
Wiener Náthán.
- Nagy-Szombat**
Fiebig József.
Goldmann Miksa.
Horóvitz Adolf.
Reisz Sarolta.
Winter Zsigmond.
- Nagy-Szőllős**
Doktor István.
- Nagy-Tapolcsány**
Platzko Gyula.
Zhorélla Gyula.
- Nagyvárad**
Ifj. Berger Sámuel.
Déry és Boros
Freund Lajos és Társa.
Helyfi László.
Hönig I.
Láng József.
Laszky Ármin.
Neumann Vilmos.
Pauker Dániel.
Rákos Vilmos utóda.
Sonnenfeld Adolf.
Szent László-nyomda r.-t.
- Námesztő**
Schein M.
- Német-Bogsán**
Rosner Adolf.
- Német-Palánka**
Kristofek József.
- Nezsider**
Horváth I.
- Nyírbátor**
Friedmann Lipót.
- Nyíregyháza**
Jóba Elek.
Piringer János (tulajdonos : Özv. Piringer Jánosné).
Szaholcsi Hirlap nyomdája (tulajd.: Székely Imre).
- Nyitra**
Huszár István.
Iritzer Zsigmond.
Neugebauer Nándor.
Reicheles Lipót.
- Ó-Becse**
Gavansky M.
Löwy Lajos.
- Ó-Kanizsa**
Bruck P. Pál.
Schwartz A.
- Oravicza**
Kehrer C.
Wunder Károly.
- Oroszáza**
Pless N.
Veres Lajos.
- Orsova**
Handl József.
Orsovai könyvny. r.-t.
- Ó-Széplak**
Nyitrávölgyi gazd. egyesít. nyomdája.
- Paks**
Rosenbaum Miksa E.
- Pancsova**
Jovanovics Testvérek.
Kohn Samu.
Nikolajevics D.
Viktória-nyomda.
Wittigschlager Károly.
- Pankota**
Ifj. Bod József.
- Pápa**
Goldberg Gyula.
Nobel Ármin.
Ref. főisk. nyomda.
- Pécs**
Madarász Béla.
Pécsi Irod. és könyvny. r.-t.
Taisz József.
Wessely és Horváth.
- Pécska**
Ruber István.
- Perjámos**
Pirkmayer Alajos.
Sedjakov Milán.
- Petrozsény**
Figuli Antal.
- Pozsony**
Adler Zsigmond.
Alkalay Adolf.
Angermayer Károly.
Éder István.
Freystadt M. L.
Katholikus nyomda.
Preisak Győző.
Wigand K. F.
- Pöstyén**
Gipsz H.
- Predmér**
Links M. utóda : Rosen-zweig H.
- Putnok**
Gaertner Ignác.
- Püspök-Ladány**
Deutsch Izrael.
- Ráczkeve**
Róde Mihály.
- Resicza**
Eisler József.
Hungaria-könyvnyomda.
- Rimaszombat**
Lévai Izsó.
Náray I. A.
Rábely Miklós.
- Rozsnyó**
Kovács Mihály.
Sajóvidék nyomdája (tul.: Hermann I.).
- Rózsashegy**
Salva Károly.
- Salgó-Tarján**
Friedler Ármin.
Pollacek József.
- Sárbogárd**
Spitzer Jakab
- Sárvár**
Stranz János.
- S.-A.-Ujhely**
Hegyalja-könyvnyomda (tul.: Alexander Vilmos).
Landesmann M. és Társa.
Löwy Adolf.
Pannonia-nyomda (tul.: Jurcsó és Ocskay).
Zemplén-nyomda (tulajd.: Ehlert Gyula).
- Sárospatak**
Ev. ref. főiskola nyomdája (hérlő : Steinfeld Jenő).
- Segesvár**
Horeth Frigyes.
Jördens Testvérek.
- Selmeczbánya**
Joerges A. özv.
- Sepsi-Szent-György**
Jókai-nyomda r.-t.
- Siklós**
Harangozó József.
Minerva-nyomda (tul.: Klein F.)
- Sopron**
Berghöfer és Weisz.
Breiner E.
Roinwalter Alfréd.
Röttig Ousztáv.
Török és Kremszner.
Zsombor Géza.
- Stájerlak**
Rose V.
- Sümege**
Horvát Óábor.
- Szabadka**
Bittermann József.
Hirth és Kladek.
Krausz és Fischer.
Szabados Sándor.
Székely Simon.
- Szamos-Ujvár**
Auróra-nyomda (tulajd.: Todorán Endre).
Öör. kath. egyházmegyei nyomda.
- Szakolcza**
Neumann, Teszlik és Tsa.
- Szarvas**
Sámuel Adolf.
Szikes Antal.
- Szász-Régen**
Burghardt Rezső.
Sebesch Károly.
- Szász-Sebes**
Stegmann János.
Winkler Lajos.
- Szászváros**
Minerva-nyomda r.-t.
Schäser A.
- Szatmár**
Litteczky Endre.
Morvai János.
Nagy Lajosné.
Pázmány-sajtó.
Weinberger Testvérek.
- Szeged**
Endrényi Imre.
Endrényi Lajos.
Engel Lajos.
Öönczi I. József.
Schulhof Károly.
Traub B. és Társa.
Várnay Lipót.
- Szeghalom**
Kovács Antal.
- Szegzárd**
Báter János.
Ujfalussy Lajos utóda : Molnár Mór.
- Székelyhid**
Kohn Sámuel.
- Székely-Keresztúr**
Szabó Testvérek.
- Székelyudvarhely**
Becsek D. Fia.
Betegh Pál.
- Székesfehérvár**
Debreczeni Oyuila.
Kaufmann F.
Márián Pál.
Singer E.
Számmer Imre.
Számmer Kálmán.
Székesfeh. és Vidéke ny.
- Szempcz**
Fischer Náthánné.
- Szentes**
Szentés és Vidéke nyomdája.
Vajda Bálint.
- Szent-Endre**
Schwarzcz I.
- Szent-Gotthárd**
Wellisch Béla.
- Szenicz**
Bezsó János és Társa.
- Szepes-Váralja**
Buzás Dénes.
- Szered**
Sternér Dávid.
- Szerencs**
Simon József.
- Szigetvár**
Corvina-nyomda.
Kozáry Ede.
- Szikszó**
Blank Simon.
- Szilágy-Somlyó**
Böloni Sándor.
Heimlich Weisz Katalin.
- Szill-Hadad**
Fein Sámuel.
- Szolnok**
Bakos István.
Fuchs Lipót.
Jász-Nagykún-Szolnok-megyei Lapok nyomdája (tul.: Vezéry Ödön).
Wachs Pál.
- Szombathely**
Bertalanffy József.
Egyházmegyei könyvny.
Gábrriel Ágoston.
Seiler H. utódai : Szele és Breifeld.
- Tab**
Pfeifer Ignác.
- Tapolcza**
Löwy B.
- Tata**
Engländer és Társa.
Nobel Adolf.
- Temesvár**
Csanád-egyházmegyei nyomda.
Csendes J.
Délmagyarországi könyvnyomda.
Freund Gyula.
Mangold Sándor.
Posaune nyomdája.
Moravetz Gyula.
Stéger Ernő utódai.
Uhrmann Henrik.
Union-könyvnyomda (tul.: Ifj. Steiner Károly).
Veres Sámuel.
- Tenke**
Maár L. Vilmos.
- Tisza-Füred**
Kohn Adolf.
Weissmann Sámuel.
- Toina**
Weltmann Ignác.
- Toina-Tamási**
Jeruzsálem Ede.
- Torda**
Berla Samu.
Füssy és Szupjár.
- Torna**
Rosenblüth Simon.
- Török-Kanizsa**
Bruck P. Pál
- Török-Szent-Miklós**
Rubinstein Sándor.
- Trencsén**
Gansel Lipót.
Skarnitzl X. Fr.
- Turóc-Szent-Márton**
Gaspárik J.
Magyar nyomda (tulajd.: özv. Moskóczy Ferenczné)
Turóc-szentmártoni nyomda r.-t.
- Új-Arad**
Mayr Lajos.
- Újpest**
Fuchs Antal.
Salgó Testvérek.
- Új-Verbász**
Verbászi könyvnyomda (tulajd.: Boros György).
- Újvidék**
Fuchs Emil és Társa.
Hirschenhauser Benő.
Ivkovics György.
Miletics Szvetozár.
Popovics Testvérek.
- Ungvár**
Oellisz Miksa.
Jäger Bertalan.
Lévai Mór.
Székely és Illés.
- Vác**
Kir. orsz. fegyintézet ny.
Kohn Mór.
Mayer Sándor.
- Vág-Újhely**
Brück Samu.
Horóvitz Adolf.
Pannonia-könyvnyomda.
- Versecz**
Kehrer Lajos.
Kirchner Ernő.
Wetl és Veronits.
- Veszprém**
Egyházmegyei könyvny.
Köves és Boros.
Krausz A. Fia.
- Zala-Egerszeg**
Beisach Samu.
Vágó János.
- Zala-Szent-Grót**
Nagy Sándor.
- Zenta**
Kabos Ármin.
Schwartz Sándor.
Zentai Hirlap nyomdája.
- Zilah**
Seres Samu.
- Zólyom**
Ifj. Nádossy Gyula.
Schlesinger Ignác.
- Zombor**
Bittermann Nándor.
Oblát Károly.
- Zsombolya**
Wunder Rezső.
- Zsolna**
Áldori Manó.

Az esetleges változásokat kérjük velünk tudatni.

Könyvnyomdák Horvát-Szlavonországban.

Belovár

Fleischmann J.
Kolesar.

Bród (Száva m.)

Schulmann A.

Diakovár (Djakovo)

Bruck N.
Püspöki nyomda.

Eszék (Osjek)

Laubner Károly.
Pfeiffer Gyula

Zupan J.

Karlócza (Karlovitz)

Szerb kolostornyomda.

Károlyváros (Karlovac)

Hauptfeld Károly.
Weiser Pál.

Kaproncza (Koprivnica)

Kostinđer K.
Neugebauer L.

Kőrös (Križevci)

Neuberg Gusztáv.

Mitrovicza (Mitrovitz)

Horvát részvénytymda.

Ogulin

Pinter József.

Petrlnja

Benko Károly.

Pozsega

Klein Lipót.

Ruma

Wagner I.

Šid

Maukovics P.

Susak

Kraljeta G.
Narodna tiskara.

Sziszek (Slak)

Fantó A.
Junker F.
Čupak & Dujak.

Újgradiska (Gradiskanova)

Bauer Mór.

Varasd (Varaždin)

Platzer József
Stieffler J. I.

Vinkovce

Laubner Károly

Virje

I. jubie.

Vitrovicza

Ivan Plesnik.

Vukovár

Freund N.
Sriemske Novine nyomdája

Zágráb (Zagreb)

Részvénytymda.
Bogović Fr.
Brusina A.
Fischer Teréz
Granitz Ignác.
Hühn Gyula.

Kurzmann J.

Kir. országos nyomda.
Kugli & Deutsch.
Prva hrvatska radn. tisk.
Rulic Ferencz.
Scholz Antal.
Szerb részvénytymda.
Wittasek József.

Zengg (Senj)

Devčić J.
Hreljanovic J.

Zimony

Grabovacki M.
Karamata Jova.
Zemárek és Mark.
Semliner Tageblatt.
Pajics Sima.

Könyvnyomdák Bosznia-Hercegovinában.

Banja Luka

Wolf S.

Szerajevo

Bosn. Post. nyomdája.
Buchwald B.

Kajon A. Dániel.
Országos nyomda.
Savic I. Risto.
Spindler E.

Mosztár

Hrvatska dionička tiskara.

Pacher & Kisic.

Radovic N.

Dolnja-Tuzla

Pissenberger és Schnürmacher.

